

BỒI DƯỠNG TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH CHO THẾ HỆ TRẺ

trước yêu cầu của sự nghiệp công nghiệp hoá, hiện đại hoá

BÙI THỊ CÂN^()*

Trong suốt cuộc đời hoạt động cách mạng của mình, Bác Hồ kính yêu luôn dành cho thế hệ trẻ tình cảm thương yêu sâu sắc và sự quan tâm, chăm sóc, đào tạo bồi dưỡng đặc biệt. Trong thư gửi cho thanh, thiếu niên nhân đón Tết cổ truyền của dân tộc đầu tiên sau ngày đất nước giành được độc lập, tháng 1 năm 1946, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã viết: “Một năm khởi đầu từ mùa xuân. Một đời khởi đầu từ tuổi trẻ. Tuổi trẻ là mùa xuân của nhân loại”. Điều này không chỉ khẳng định vai trò của thanh niên đối với tương lai của đất nước, dân tộc mà còn nói lên niềm tin vào thế hệ trẻ Việt Nam trong tiến trình xây dựng và bảo vệ Tổ quốc của lãnh tụ tối cao của dân tộc.

Trong Di chúc của Hồ Chí Minh, Người căn dặn: “Bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau là một công việc rất quan trọng và rất cần thiết” (1, T.12, tr.510). Thế hệ cách mạng cho đời sau, theo Hồ Chí Minh đó là thế hệ trẻ, là thanh, thiếu niên, nhi đồng, trong đó lực lượng quan trọng nhất là thanh niên. Người khẳng định: Tương lai của dân tộc, tiền đồ của Tổ quốc và sự thắng lợi, phát triển của cách mạng phần lớn phụ thuộc vào việc giáo dục thanh niên. “Thanh niên là người chủ tương lai của nước nhà. Thật vậy, nước nhà thịnh hay suy, yếu hay mạnh một phần lớn là do các thanh niên” (1, T.4, tr.185). Người đã bồi dưỡng cho thế hệ trẻ lý tưởng cách mạng cao cả “trung với nước, hiếu với dân”, rèn luyện cho họ ý chí cách

mạng kiên cường và giáo dục cho họ tinh thần sẵn sàng xung phong trong mọi nhiệm vụ và công tác.

Các thế hệ thanh niên đã nối bước nhau: Thế hệ thành lập Đảng; Thế hệ Cách mạng tháng Tám; Thế hệ kháng chiến chống thực dân Pháp; Thế hệ chống đế quốc Mỹ, cứu nước và hôm nay, Thế hệ xây dựng và bảo vệ Tổ quốc XHCN. Họ đã hoàn thành sứ mệnh của mình là người tiếp sức cách mạng cho thế hệ thanh niên già, đồng thời là người phụ trách diu dắt thế hệ thanh niên tương lai. Thế hệ đi sau tiếp thu, kế thừa những truyền thống quý báu, hoàn thành ước mơ, hoài bão, ý nguyện của người đi trước. Như V. I. Lenin nói: “Chúng ta phải chuẩn bị cho thanh niên như thế nào để họ biết xây dựng đến cùng và hoàn thành triệt để cái sự nghiệp mà chúng ta đã bắt đầu” (2, tr.231).

Muốn làm tròn sứ mạng “người chủ tương lai” của đất nước, thế hệ trẻ phải rèn luyện tinh thần và lực lượng: “Đảng cần phải chăm lo giáo dục đạo đức cách mạng cho họ, đào tạo họ thành những người kế thừa xây dựng XHCN vừa hồng vừa chuyên” (1, T.12, tr.510). Mối liên hệ giữa “hồng” và “chuyên” trong lời căn dặn trước lúc đi xa của Người có ý nghĩa thật sâu sắc. “Hồng” và “chuyên” có sự tương tác, hỗ trợ tạo nên một nhân cách mới - nhân cách cách mạng. Đó là

^(*) Giảng viên Khoa Giáo dục chính trị, Đại học Vinh.

điều kiện cần và đủ để tuổi trẻ hoàn thành vai trò “người thừa kế”, “người chủ tương lai”. Theo Hồ Chí Minh, nội dung bồi dưỡng cho thế hệ trẻ là bồi dưỡng một cách toàn diện, gồm “Đức-Trí-Thể-Mỹ”.

Quan tâm bồi dưỡng thế hệ trẻ trở thành một nội dung quan trọng trong hệ tư tưởng vĩ đại của Hồ Chí Minh. Chính vì vậy, thời gian qua Đảng và Nhà nước ta đã làm hết sức mình để chăm lo, bồi dưỡng thế hệ trẻ. Cách mạng Việt Nam luôn phát triển nhờ có sự kế tiếp liên tục của các thế hệ. Thế hệ sau luôn trưởng thành trên nền tảng vững bền hồng và chuyền.

Đất nước bước vào một thời kỳ mới, đẩy mạnh công nghiệp hoá, hiện đại hoá (CNH, HĐH), Đảng ta xác định nhiệm vụ cách mạng nước ta trong giai đoạn mới là: Kiên định con đường độc lập dân tộc gắn liền với chủ nghĩa xã hội (CNXH); Tiếp tục đường lối đổi mới, đẩy mạnh CNH, HĐH đất nước, vì mục tiêu dân giàu, nước mạnh, xã hội công bằng, dân chủ, văn minh; Phấn đấu đến năm 2020, nước ta cơ bản trở thành một nước công nghiệp theo hướng hiện đại.

Để đáp ứng yêu cầu của sự nghiệp CNH, HĐH ở nước ta, Đảng đã đặt thanh niên vào vị trí quan trọng hàng đầu; vì thanh niên phải trở thành đội ngũ nhân lực, nhân tài có trình độ và năng lực cao, có nhân cách phát triển toàn diện, có bản lĩnh và ý chí, xung kích đi đầu tiếp thu khoa học kỹ thuật và công nghệ mới, thực hiện có kết quả việc chuyển giao, ứng dụng và lao động sáng tạo trong quá trình CNH, HĐH. Đội ngũ nhân lực này là nhân tố quyết định thành công của sự nghiệp cách mạng, họ phải đối mặt với cuộc cạnh tranh quyết liệt của nền kinh tế thị trường trong khu vực và quốc tế mà thực chất là sự cạnh tranh về tài năng trí tuệ, ý chí và lòng dũng cảm, trí thông minh, bản lĩnh chính trị vững vàng, để đưa đất nước vượt khỏi khó

khăn thủ thách đi lên. Do vậy, Đảng và Nhà nước ta ngày càng quan tâm đến phát triển nguồn nhân lực trẻ, đến việc giáo dục, bồi dưỡng thế hệ trẻ. Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ IX đã khẳng định: “Đối với thế hệ trẻ, chăm lo giáo dục, bồi dưỡng, đào tạo phát triển toàn diện về chính trị, tư tưởng, đạo đức, lối sống, văn hóa, sức khỏe, nghề nghiệp; giải quyết việc làm, phát triển tài năng và sức sáng tạo, phát huy vai trò xung kích trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc” (3, tr.126); Báo cáo Chiến lược phát triển kinh tế-xã hội 10 năm (2001-2010) tại Đại hội IX của Đảng nêu rõ: “Bồi dưỡng thế hệ trẻ tinh thần yêu nước, yêu quê hương, gia đình và tự tôn dân tộc, lý tưởng XHCN, lòng nhân ái, ý thức tôn trọng pháp luật, tinh thần hiếu học, chí tiến thủ lập nghiệp, không cam chịu nghèo hèn” (3, tr.201-202). Trên cơ sở nhiệm vụ cách mạng của Đảng và thực tiễn công tác Đoàn và phong trào thanh niên hiện nay, Đại hội Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh toàn quốc lần thứ VIII đã xác định nhiệm vụ chính trị của thanh niên Việt Nam là: Rèn luyện về lý tưởng, đạo đức cách mạng, về trình độ học vấn, chuyên môn, nghề nghiệp, về thể chất, xung kích đi đầu tham gia phát triển kinh tế-xã hội, bảo vệ Tổ quốc.

Hiện nay, một thực tế cho thấy do ảnh hưởng của mặt trái kinh tế thị trường, xu thế toàn cầu hóa, kéo theo sự du nhập của lối sống phương Tây tiêu cực và đặc biệt, do không nghiêm túc trong rèn luyện, bồi dưỡng nên một bộ phận thanh, thiếu niên ở nước ta có những biểu hiện tiêu cực đáng lo ngại, như phai nhạt lý tưởng, chạy theo lối sống buông thả, lười học tập và tu dưỡng đạo đức, thích hưởng thụ, ngại lao động, chuộng những sinh hoạt thiếu lành mạnh hoặc phản văn hóa, sa vào các tệ nạn xã hội, đặc biệt là ma túy; một số thanh niên còn hạn chế về nhận thức chính trị, pháp luật, trách nhiệm

và nghĩa vụ của mình đối với bản thân, gia đình, nhà trường và xã hội. Các thế lực thù địch tìm mọi cách để đưa thế hệ trẻ Việt Nam vào lối sống chỉ biết hưởng thụ, xa hoa, lười lao động và tách rời khỏi những truyền thống tốt đẹp, những phẩm chất đạo đức trong sáng của người Việt Nam nhằm làm xói mòn tư tưởng, đạo đức, lối sống của cả một thế hệ tương lai của dân tộc, hòng chống phá và ngăn chặn sự phát triển của cách mạng Việt Nam.

Quán triệt tư tưởng Hồ Chí Minh về chăm lo bồi dưỡng thế hệ trẻ, Văn kiện Đại hội X của Đảng chỉ rõ: “Bồi dưỡng các giá trị văn hóa trong thanh niên, học sinh, sinh viên, đặc biệt là lý tưởng sống, lối sống, năng lực trí tuệ, đạo đức và bản lĩnh văn hóa con người Việt Nam” (4, tr.106).

Xuất phát từ cơ sở các quan điểm, tư tưởng Hồ Chí Minh về bồi dưỡng toàn diện thế hệ trẻ, từ các chủ trương chính sách của Đảng và Nhà nước, từ phương hướng và nhiệm vụ của Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh trong thời kỳ mới, chúng tôi cho rằng, nội dung bồi dưỡng toàn diện cho thế hệ trẻ trước yêu cầu của sự nghiệp CNH, HĐH đất nước bao gồm:

Thứ nhất, bồi dưỡng về đạo đức cách mạng, lối sống có văn hoá, ý thức chấp hành pháp luật.

Chủ tịch Hồ Chí Minh đặc biệt quan tâm đến việc bồi dưỡng đạo đức cách mạng cho thanh niên nhằm giúp họ trở thành “người công dân tốt, người lao động tốt, người cán bộ tốt của nước nhà”, những người vừa “hồng” vừa “chuyên”, xứng đáng là chủ nhân tương lai của đất nước. Vấn đề quan trọng hàng đầu mà Hồ Chí Minh quan tâm khi bồi dưỡng đạo đức cách mạng cho thanh niên là làm cho họ nhận thức được rằng: “Trước hết phải yêu Tổ Quốc, yêu nhân dân, phải có tinh thần dân tộc vững chắc và tinh thần quốc tế đúng

đắn. Phải yêu và trọng lao động. Phải giữ gìn kỷ luật. Phải bảo vệ của công. Phải quan tâm đến đời sống của nhân dân”; “Phải thấm nhuần đạo đức cách mạng tức là khiêm tốn, đoàn kết, thực hành chủ nghĩa tập thể, thương yêu giúp đỡ lẫn nhau, người tiên tiến phải giúp đỡ người kém”.

Bồi dưỡng đạo đức cho thế hệ trẻ, Hồ Chí Minh rất chú trọng đến việc bồi dưỡng những phẩm chất đạo đức của con người Việt Nam trong thời đại mới: cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư. Đó là tinh thần, thái độ siêng năng, chăm chỉ trong học tập; đồng thời phải có kế hoạch học tập chu đáo, học lý thuyết tốt rồi mới làm bài tập, thực hành, thí nghiệm. Thế hệ trẻ phải biết tiết kiệm, không xa xỉ, không hoang phí. Luôn giữ mình trong sạch, không tham lam, ngay thẳng, thật thà.

Đạo đức cách mạng của thanh niên là phải tự giáo dục, tự rèn luyện và chống lại chủ nghĩa cá nhân và phải chiến thắng chủ nghĩa cá nhân. Bởi vì: “Chủ nghĩa cá nhân trái với đạo đức cách mạng, nếu nó còn lại trong mình, dù là ít thôi, thì nó sẽ chờ dịp để phát triển, để che lấp đạo đức cách mạng, để ngăn trở ta một lòng, một dạ đấu tranh cho sự nghiệp cách mạng”. Vì thế, đòi hỏi phải giải quyết đúng đắn mối quan hệ giữa lợi ích của cá nhân với lợi ích tập thể xã hội, phải biết làm cho lợi ích cá nhân và lợi ích tập thể, xã hội phát triển hài hoà.

Đạo đức cách mạng của thanh niên còn được thể hiện ở tinh thần quốc tế đúng đắn, phải luôn luôn quan tâm đến tình hình thế giới, đến cuộc đấu tranh của giai cấp vô sản các nước, của các dân tộc, góp phần mở rộng quan hệ hợp tác quốc tế, tăng cường hiểu biết, hữu nghị, đoàn kết và hợp tác với thanh niên các nước, thực hiện nhiệm vụ đối ngoại của Đảng, đóng góp tích cực vào phong trào thanh niên thế giới vì hoà bình, độc lập, dân chủ và tiến bộ xã hội.

Hiện nay, đất nước đang bước vào thời kỳ đẩy mạnh CNH, HĐH, trong tình hình khu vực và thế giới có nhiều biến động phức tạp, kẻ thù đang dùng mọi âm mưu, thủ đoạn chống phá cách mạng, hòng làm chệch hướng XHCN và làm lung lay ý chí cách mạng của thế hệ trẻ. Việc quán triệt, vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về bồi dưỡng đạo đức cách mạng cho thanh niên là một công việc quan trọng có ý nghĩa lý luận và thực tiễn. Bởi vì, thực hiện CNH, HĐH, thế hệ trẻ giữ vai trò rất quan trọng, họ là lực lượng nắm bắt, vận dụng các thành tựu khoa học công nghệ; là lực lượng xung kích trên mọi lĩnh vực của cuộc sống xã hội. Bồi dưỡng đạo đức cách mạng cho thế hệ trẻ chính là quá trình giúp họ hình thành, củng cố niềm tin vào cộng cuộc đổi mới, vào mục tiêu độc lập dân tộc và CNXH, giúp thế hệ trẻ biết yêu quê hương đất nước, dân tộc mình và tự hào về truyền thống cách mạng kiên cường của cha anh. Bồi dưỡng đạo đức cách mạng cho thế hệ trẻ chính là xây dựng nhân cách sống cho họ, biết sống có tình, có nghĩa, nhân ái, bao dung; mình vì mọi người và để hình thành những lớp người có phẩm chất đạo đức trong sáng, có ý chí nghị lực, không cam chịu nghèo hèn, thực hiện thành công CNH, HĐH.

Thứ hai, bồi dưỡng về lý tưởng cách mạng cho thế hệ trẻ.

Lý tưởng mà Bác Hồ quan tâm bồi dưỡng cho thế hệ trẻ, trong đó có sinh viên là lý tưởng độc lập dân tộc và CNXH, tức là kết hợp chủ nghĩa yêu nước với chủ nghĩa Marx-Lenin. Những nội dung ấy luôn gắn bó hữu cơ với nhau. Thực hiện thắng lợi sự nghiệp cách mạng XHCN và xây dựng thành công CNXH - đó là phương hướng duy nhất để củng cố bền vững nền độc lập của dân tộc, bảo đảm cho mọi người có cuộc sống ngày càng ấm no, tự do, hạnh phúc. Trong nội dung bồi dưỡng thanh niên theo Người là phải làm cho họ

nhận thức đúng và hiểu sâu sắc rằng: vì lý tưởng cao đẹp ấy, mà biết bao chiến sỹ cộng sản, biết bao con người yêu quý của giai cấp công nhân, của dân tộc đã hy sinh, biết bao lớp thanh niên đã lên đường chiến đấu. Con đường đi đến lý tưởng cao đẹp là con đường phải đổ nhiều mồ hôi, xương máu, nhưng cũng đầy vinh quang và sự tích anh hùng. Để từ đó góp phần giác ngộ thanh niên giúp họ thấy rõ vinh dự và trách nhiệm của tuổi trẻ nhằm đảm đương được sứ mệnh đưa sự nghiệp cách mạng của Đảng và của dân tộc đến thắng lợi cuối cùng. Các thế lực chống CNXH đang tìm cách lung lạc thanh niên ta bằng cách tách rời độc lập dân tộc với CNXH, khoét sâu vào khoảng cách giữa lý tưởng và hiện thực trong CNXH, kích thích vào thị hiếu thích lạ vốn là điểm yếu của tuổi trẻ; kêu gọi, mời mọc một lối sống, một cách sống khác với cha anh, cuối cùng từng bước đổi màu cuộc cách mạng của chúng ta. Chúng ta lựa chọn CNXH vì, như Hồ Chí Minh đã chỉ rõ: chỉ có CNXH mới cứu được nhân loại, đem lại cho mọi người tự do, bình đẳng, bác ái, đoàn kết, ấm no, việc làm cho mọi người, niềm vui, hoà bình, hạnh phúc... Do đó, để làm cho thế hệ trẻ trở thành những người thừa kế xây dựng CNXH, cần quán triệt lời dạy của Người: “Đảng ta phải ra sức tăng cường giáo dục toàn Đảng về lý tưởng cộng sản chủ nghĩa, về đường lối, chính sách của Đảng về nhiệm vụ và đạo đức của người đảng viên” (5, tr.149).

Đẩy mạnh công tác bồi dưỡng lý tưởng cách mạng cho thanh niên phục vụ sự nghiệp cách mạng Việt Nam trong tình hình mới cần tập trung một số nội dung cơ bản sau:

- Bồi dưỡng chủ nghĩa Marx - Lenin, tư tưởng Hồ Chí Minh, nhằm giúp thanh, thiếu niên nắm được bản chất cách mạng và khoa học cũng như ý nghĩa, vai trò của nó đối với sự phát triển của cách mạng Việt Nam, của dân

tộc Việt Nam.

- Bồi dưỡng cho thanh niên nhận thức sâu sắc về những thành tựu của cách mạng, của công cuộc đổi mới do Đảng Cộng sản Việt Nam lãnh đạo. Phải làm cho thanh niên nhận thức sâu sắc rằng sự nghiệp CNH, HĐH, đổi mới đất nước là tiếp tục sự nghiệp cách mạng XHCN trong điều kiện lịch sử mới; định hướng XHCN là đúng đắn để đảm bảo và phát triển những lợi ích của thanh niên nói riêng, của cả dân tộc nói chung. Để củng cố lòng tin và nâng cao trách nhiệm gánh vác những trọng trách mà lịch sử giao phó cần làm cho thanh niên hiểu rõ những khó khăn, yếu kém hiện nay của nước ta, những nguy cơ, thách thức mà chúng ta phải vượt qua cũng như những biện pháp, phương hướng giải quyết các vấn đề kinh tế-xã hội ở nước ta hiện nay.

- Song song với công tác giáo dục, bồi dưỡng nhận thức về những thành tựu của công cuộc đổi mới, về con đường tất yếu đi lên CNXH, cần tăng cường bồi dưỡng, giáo dục truyền thống cách mạng, lý tưởng của tuổi trẻ cho thanh niên.

- Công tác bồi dưỡng tư tưởng cách mạng, tư tưởng chính trị đúng đắn không thể tách rời công tác tuyên truyền phổ biến đường lối chính sách của Đảng và pháp luật của Nhà nước, nhằm xây dựng ý thức pháp luật và lối sống theo pháp luật cho thanh niên. Đường lối, chính sách đó là sự vận dụng và phát triển sáng tạo chủ nghĩa Marx-Lenin, tư tưởng Hồ Chí Minh và hệ thống tri thức khoa học của nhân loại, về xã hội nhân văn, về kinh tế và quản lý kinh tế, về pháp luật, tự nhiên và công nghệ... trong điều kiện cụ thể nhằm giải quyết những vấn đề thực tiễn mà cách mạng nước ta đặt ra. Tuyên truyền, phổ biến, bồi dưỡng hiểu biết về đường lối chính sách và pháp luật để thanh niên thấy được đường lối, chính sách đó là vì mục đích phát triển kinh

tế-xã hội, là bảo đảm an ninh xã hội và an toàn cho mọi người, vì lợi ích và tương lai của tuổi trẻ. Từ đó, thanh niên có niềm tin, có tình cảm trong sáng, có thái độ tích cực trong việc thực hiện đường lối, chấp hành pháp luật của Nhà nước, bảo đảm cho hoạt động của tuổi trẻ đi đúng hướng trên mọi lĩnh vực của đời sống xã hội.

Thứ ba, bồi dưỡng về trình độ văn hoá, năng lực trí tuệ, bồi dưỡng tài năng và năng lực nghiên cứu khoa học, từng bước làm chủ khoa học công nghệ.

Xuất phát từ yêu cầu, nhiệm vụ của cách mạng, việc bồi dưỡng nâng cao trình độ văn hoá, kỹ thuật và nghề nghiệp cho thanh niên là rất cần thiết. Chủ tịch Hồ Chí Minh căn dặn thanh niên nước ta phải “Ra sức học tập nâng cao trình độ chính trị, văn hoá, khoa học - kỹ thuật và quân sự để cống hiến ngày càng nhiều cho Tổ quốc, cho nhân dân” (1, T.11, tr.505). Người còn nêu rõ: Làm nghề gì cũng phải học, mục đích của học không gì khác hơn là để nâng cao năng lực, làm cho kinh tế phát triển, chiến đấu thắng lợi, đời sống của nhân dân ngày càng no ấm, tươi vui.

Nước ta bước vào thời kỳ đẩy mạnh CNH, HĐH là cơ hội cho thanh niên rèn luyện và cống hiến, vừa đòi hỏi vừa tạo ra những khả năng để phát huy cao độ vốn trí tuệ và trình độ phát triển về mọi mặt của nguồn lực thanh niên. Nó đòi hỏi rất cao ở nguồn lực thanh niên về năng lực và phẩm chất cần thiết. Sự nghiệp đẩy mạnh CNH, HĐH đòi hỏi thanh niên phải có tính thích ứng cao độ với sự chuyển dịch cơ cấu kinh tế gắn liền với đổi mới công nghệ và các thách thức đặt ra liên tục của đất nước. Nó đòi hỏi thế hệ trẻ phải có năng lực chuyển dịch lao động nghề nghiệp một cách mềm dẻo, linh hoạt, có tư duy kỹ thuật, kỹ năng sử dụng phương tiện kỹ thuật hiện đại và năng lực tiếp nhận công

nghệ mới.

Đảng và Nhà nước phải có chiến lược đào tạo, bồi dưỡng năng lực trí tuệ nâng cao trình độ tiếp thu, sáng tạo và ứng dụng khoa học công nghệ tiên tiến cho các thế hệ trẻ, đặc biệt là thanh niên. Nội dung cần tập trung bồi dưỡng cho thanh niên là: bồi dưỡng nâng cao kiến thức chuyên ngành, liên ngành, trình độ hiểu biết về văn hóa, chính trị, kinh tế, kỹ thuật, quân sự để có tri thức sâu rộng trên nhiều lĩnh vực; bồi dưỡng kỹ năng thực hành, khả năng nghiên cứu khoa học; bồi dưỡng những thông tin, hiểu biết về công nghệ hiện đại trong học tập và trong cuộc sống. Chúng ta cần phải có sự đầu tư thỏa đáng về điều kiện học tập, hoạt động nghiên cứu và sáng tạo của thanh niên; cần tập trung bồi dưỡng đội ngũ cán bộ khoa học-công nghệ trẻ ở những ngành mũi nhọn có đủ trình độ tiếp nhận và ứng dụng sáng tạo công nghệ tiên tiến, hiện đại. Chú ý tạo ra môi trường lành mạnh, tích cực cho mọi tài năng được phát hiện, được bồi dưỡng và sử dụng một cách hiệu quả nhằm phát huy tài năng của tuổi trẻ phục vụ sự nghiệp đẩy mạnh CNH, HĐH.

Thứ tư, bồi dưỡng về thể chất, thẩm mỹ cho thế hệ trẻ.

Thế hệ trẻ là lực lượng quan trọng của xã hội, không những có vai trò tham gia thực hiện tốt các nhiệm vụ hiện tại của đất nước, mà điều quan trọng hơn là lớp người đảm đương xây dựng một xã hội tương lai. Do đó, ngoài việc coi trọng bồi dưỡng “đức-tài”, cần phải nâng cao sức khỏe mới có thể hoàn thành được nhiệm vụ. Đầu năm 1946, Người kêu gọi: “Luyện tập thể dục, bồi bổ sức khỏe là bổn phận của mỗi một người yêu nước”. Nói bổn phận là nói về trách nhiệm của mỗi người, đã là người dân yêu nước thì phải bồi bổ sức khỏe bằng cách luyện tập thể dục. Đối với thanh niên, Hồ Chí Minh luôn nhắc nhở phải giữ gìn vệ sinh thật tốt và siêng tập thể

thao để nâng cao sức khỏe. Người căn dặn thế hệ trẻ: “Phải rèn luyện thân thể cho khỏe mạnh, khỏe mạnh thì mới có đủ sức để tham gia một cách dẻo dai bền bỉ những công việc ích nước, lợi dân” (1, T.8, tr.264).

Theo Người, việc giữ gìn dân chủ, xây dựng nước nhà, thực hiện đời sống mới... tất cả phải có sức khỏe thì mới thành công. Bởi vì, “Mỗi một người dân yếu ớt, tức là cả nước yếu ớt, mỗi một người dân mạnh khỏe, tức là cả nước mạnh khỏe” (1, T.4, tr.212). Đặc biệt, đối với thanh niên, Người mong muốn họ phải có sức sống dẻo dai, thể chất cường tráng, tinh thần mạnh mẽ và nghị lực lớn. Để có được như vậy, không có cách nào khác ngoài việc hăng hái, tích cực rèn luyện thể dục, thể thao.

Trong điều kiện mới, Đảng và Nhà nước cần quán triệt sâu sắc tư tưởng Hồ Chí Minh về bồi dưỡng thể chất cho thế hệ trẻ, tạo mọi điều kiện, nhiều hình thức để thanh, thiếu niên rèn luyện thể lực, nâng cao sức khỏe. Các tổ chức Đoàn, Đội phải xem đây là một nội dung cũng quan trọng không kém các nội dung khác trong sự bồi dưỡng toàn diện cho thế hệ trẻ. Thanh, thiếu niên trong thời đại mới cần phải cường tráng về thể chất, mạnh mẽ về tinh thần và có được một nghị lực phi thường.

Bồi dưỡng đạo đức, trí tuệ, lý tưởng... đều có tầm quan trọng đặc biệt nhưng nó không thể đảm nhiệm hết việc xây dựng nhân cách trọn vẹn cho tuổi trẻ. Vì thế, Hồ Chí Minh rất quan tâm đến cả nội dung bồi dưỡng thẩm mỹ cho tuổi trẻ.

Với kinh nghiệm hoạt động cách mạng phong phú của mình, Hồ Chí Minh thông cảm sâu sắc với thanh niên trong ước mơ sáng tạo cái đẹp. Người hết sức quan tâm tới sự phát triển cân đối của tuổi trẻ. Để hình thành những thế hệ tương lai của dân tộc có những phẩm chất yêu nước kiên định, tinh

thần dũng cảm, thái độ sống trung thực, đức tính giản dị... thì việc kết hợp giữa bồi dưỡng tư tưởng XHCN và đạo đức cách mạng của giai cấp vô sản cùng với giáo dục, bồi dưỡng thẩm mỹ của chủ nghĩa Marx- Lenin là rất quan trọng.

Trong bối cảnh quốc tế và trong nước hiện nay có nhiều thay đổi và tình hình phức tạp, do đó quan điểm về cái đẹp cũng thay đổi. Chúng ta cần hình thành những tiêu chuẩn về lối sống, nếp sống văn hoá; về những tiêu chí mà thanh niên cần phấn đấu, bồi dưỡng, về những quy định trong học tập, sinh hoạt, rèn luyện mà họ không được vi phạm nghĩa là xác định rõ những cái xấu, cái tốt để thanh, thiếu niên có định hướng hướng tới cái đẹp và chống lại cái xấu. Phải dần dần hình thành một thế giới quan thẩm mỹ đúng đắn trong thanh niên, nâng cao chất lượng thẩm mỹ trong thanh niên không chỉ dừng lại ở chỗ biết yêu thích cái đẹp, hưởng thụ cái đẹp mà phấn đấu để sáng tạo ra cái đẹp. Không chỉ phát hiện, tránh xa cái xấu mà còn phải có tinh thần đấu tranh loại bỏ cái xấu trong môi trường học đường, môi trường rèn luyện thế hệ tương lai của đất nước.

Thứ năm, bồi dưỡng các giá trị truyền thống của dân tộc.

Lịch sử dựng nước và giữ nước của dân tộc Việt Nam trải qua quá trình gian lao và anh dũng đã để lại cho thế hệ trẻ một di sản tinh thần truyền thống vô cùng quý giá. Trong đó, tinh thần yêu nước là giá trị nổi bật nhất. Chủ nghĩa yêu nước trong lịch sử đã từng phát huy vai trò to lớn của mình và ngày nay nó là nguồn tài sản, là vốn cơ bản ban đầu không thể thiếu của tuổi trẻ. Để chủ nghĩa yêu nước đi vào cuộc sống hàng ngày của họ thì cần phải thường xuyên bồi dưỡng và phát huy hơn nữa trong đời sống nhân dân, đặc biệt là trong từng lớp thanh, thiếu niên. Chủ tịch Hồ Chí Minh đã luôn trân trọng, nâng niu và tiếp thu những truyền thống tốt đẹp của dân tộc để từ

đó góp phần hình thành nên tư tưởng vĩ đại của mình. Đồng thời, Người luôn quan tâm chăm lo, bồi dưỡng những giá trị truyền thống tốt đó cho thế hệ trẻ.

Ngày nay, dân tộc ta đã và đang bước vào một thời kỳ mới, một kỷ nguyên mới - kỷ nguyên độc lập - tự do, vững bước đi lên CNXH. Chúng ta đang đẩy mạnh sự nghiệp CNH, HĐH vì mục tiêu “dân giàu, nước mạnh, xã hội công bằng, dân chủ, văn minh”. Song, để thực hiện được mục tiêu này không phải là điều dễ dàng. Xu thế toàn cầu hoá, hội nhập quốc tế tạo cho chúng ta nhiều cơ hội nhưng cũng không ít thách thức. Vấn đề là làm sao hoà nhập mà không hoà tan. Hoà nhập để phát triển nhưng phải giữ vững được bản sắc của dân tộc. Cho nên chủ nghĩa yêu nước Việt Nam cần phải được phát huy hơn nữa để tạo nên sức mạnh nội sinh to lớn đưa nước ta tiến kịp với các nước trong khu vực và trên toàn thế giới.

Bồi dưỡng truyền thống yêu nước cho thế hệ trẻ phải tập trung vào các nội dung:

- Yêu nước là yêu Tổ quốc Việt Nam XHCN. Yêu nước phải gắn độc lập dân tộc và CNXH, phải phấn đấu để thực hiện thắng lợi sự nghiệp CNH, HĐH, đưa nước ta trở thành một nước XHCN phồn vinh vì mục tiêu “dân giàu, nước mạnh, xã hội công bằng, dân chủ, văn minh”. Đối với thế hệ trẻ yêu nước là vừa có khả năng nắm bắt khoa học kỹ thuật, công nghệ hiện đại, vừa có trách nhiệm cao với Tổ quốc với chế độ.

- Yêu nước là phải thể hiện ở ý chí tự lực tự cường, tự tôn dân tộc, khát vọng chiến thắng nghèo nàn lạc hậu. Từ đó nâng cao nhận thức cho thanh niên về vai trò, vị trí của mình, phát huy tính năng động, sáng tạo, dựa vào sức mình là chính. “Tự lực” và “tự cường” khẳng định mình trên mọi lĩnh vực, tôn trọng và tự hào về truyền thống vẻ vang của dân tộc mình và phấn đấu để xứng đáng với các thế hệ cha anh; làm cho thanh niên thấy được nỗi nhục của sự nghèo

này lạc hậu không khác gì nổi nhục mất nước.

- Yêu nước là có tinh thần trách nhiệm để bảo vệ nền độc lập tự do của Tổ quốc Việt Nam XHCN, không để bất cứ kẻ thù nào xâm phạm lãnh thổ và lợi ích của Tổ quốc, của nhân dân.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Hồ Chí Minh: Toàn tập. H.: Chính trị quốc gia, 1995.
2. Lênin bàn về thanh niên. Moskva: Tiến bộ, 1981.

3. Đảng Cộng sản Việt Nam. Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ IX. H.: Chính trị quốc gia, 2001.
4. Đảng Cộng sản Việt Nam. Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ X. H.: Chính trị quốc gia, 2006.
5. Hồ Chí Minh về vấn đề cán bộ. H.: Sự thật, 1974.
6. Hồ Chí Minh sống mãi trong trái tim nhân loại. H.: Lao động, Quân đội nhân dân, 1993.

(tiếp theo trang 30)

5. Nguyễn Sinh Cúc. Chuyển dịch cơ cấu kinh tế nông-lâm nghiệp và thủy sản đi vào chiều sâu. Báo *Nhân dân*, ngày 26/12/2005.
6. Shu Yong Qing. Xã hội loài người đi về đâu? Hồi cố và bình luận về thế kỷ XX. Tài liệu phục vụ nghiên cứu của Viện Thông tin KHXH, số TN 76&77, 2002.
7. Phạm Khôi Nguyên. Bảo vệ môi trường, cơ sở quan trọng đảm bảo phát triển bền vững. Tạp chí *Cộng sản*, tháng 5/2005.
8. Võ Quý. Bảo vệ môi trường - điều kiện tiên quyết để xóa đói, giảm nghèo và phát triển bền vững. Kỷ yếu Hội thảo quốc tế về môi trường và phát triển bền vững. H.: Nông nghiệp, 2004.
9. Trần Hồng Hà. Tăng cường quản lý

nhà nước, hiệu lực thực thi pháp luật về bảo vệ môi trường vì mục tiêu phát triển bền vững. Tạp chí *Nghiên cứu phát triển bền vững*, số 2/2006.

10. Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam. Định hướng chiến lược phát triển bền vững của Việt Nam (Chương trình Nghị sự 21 của Việt Nam). H.: tháng 8/2004.
11. *Công báo* số 16+17, ngày 17/3/2006.
12. Phạm Văn Vang. Phát triển bền vững rừng trong giai đoạn đẩy mạnh CNH, HĐH đất nước. Tạp chí *Cộng sản*, số 11/2006.
13. Hoàng Tiến. Yên Thế phát triển nghề rừng. Báo *Nhân dân*, ngày 27/01/2007.
14. Trọng Duy. Làm giàu từ trồng rừng, kết hợp nuôi tôm ở huyện Hòa Bình. Báo *Nhân dân*, ngày 31/01/2007.